

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 18. november 2014
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Inge Birgitte Møberg
Sagsnr.: 2014-0030-2669
Dok.: 1351196

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 81 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 22. oktober 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Lauritzen (V).

Mette Frederiksen

/

Inge Birgitte Møberg

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 81 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”I artiklen ”Tavshedspligt overfor Folketinget” af John Vogter og Jens Erik Stausbøll, begge Justitsministeriet, publiceret i Juristen nr. 8, 1990, side 359, konkluderes det, at ”... det utvivlsomt antages at en offentlig myndighed i almindelighed uden at komme i konflikt med lovgivningens regler om tavshedspligt vil kunne videregive også fortrolige oplysninger til andre offentlige myndigheder herunder Folketinget, idet videregivelsen ikke kunne anses for uberettiget når oplysningerne videregives fordi den anden myndighed har et sagligt behov for at få oplysningerne”. På side 71 i ”Beretning og indstilling i anledning af tjenstlig undersøgelse mod departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow”, afgivet den 2. maj 2014” fremgår at, ”Det var vores opfattelse, at vi på grund af vores tavshedspligt ikke kunne medvirke til, at udvalgsmedlemmerne fik den reelle begrundelse, da det ville kunne afsløre oplysninger, som var klassificerede som hemmelige.” Kan ministeren i betragtning af overstående bekræfte, at når justitsministeren ikke valgte at fortælle Retsudvalget den reelle begrundelse for aflysning af besøget på Christiania, så handlede det ikke om, at det ikke var lovligt at videregive de fortrolige oplysninger om den reelle begrundelse for aflysningen, men at justitsministeren og ledende embedsmænd tilsyneladende ikke stolede på Retsudvalgets evne til at sikre, at fortrolige oplysninger ikke kom til offentlighedens kendskab?”

Svar:

1. Offentlig ansatte er undergivet tavshedspligt. Det følger således af forvaltningslovens § 27, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger.

Det følger af straffelovens § 152, stk. 1, at den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, som den pågældende har fået kendskab til, kan straffes.

Det følger af straffelovens § 152, stk. 3, at en oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Straffeloven indeholder således ikke en nærmere angivelse af, hvilke offentlige eller private interesser der kan føre til, at en oplysning må anses for fortrolig. Om en oplysning må anses for fortrolig beror derfor hovedsa-

gelig på regler uden for straffeloven. Bl.a. forvaltningslovens § 27, stk. 1-4, indeholder en nærmere opregning af de hensyn, der kan føre til, at en oplysning er fortrolig. Det følger bl.a. heraf, at oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold, er omfattet af tavshedspligten, jf. forvaltningslovens § 27, stk. 1, og at der gælder tavshedspligt, når det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar, jf. forvaltningslovens § 27, stk. 2.

Der kan i øvrigt generelt henvises til Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (1. udgave 2013), side 673ff.

2. Det er alene *uberettiget* videregivelse (eller udnyttelse) af fortrolige oplysninger, der kan straffes efter reglerne i straffelovens § 152. Det følger endvidere af straffelovens § 152 e, at § 152 ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende er forpligtet til at videregive oplysningen eller handler i berettiget varetagelse af åbenbar almen interesse eller af eget eller andres tarv.

Det vil afhænge af en konkret vurdering – herunder af oplysningens karakter, til hvem oplysningen er videregivet og under hvilke omstændigheder – om en videregivelse af en fortrolig oplysning udgør et brud på straffelovens almindelige regler om tavshedspligt. Denne konkrete vurdering hører i sidste ende under domstolene.

I Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (1. udgave 2013), anføres bl.a. følgende om spørgsmålet om vurderingen af, om en videregivelse af fortrolige oplysninger er *berettiget*:

”Hvor spørgsmålet ikke er reguleret ved særlig lov, må det ved en vurdering af videregivelsens berettigelse bl.a. indgå, om videregivelsen reelt har karakter af offentliggørelse af oplysningerne til en ubestemt kreds af personer, og om det i givet fald således er uden for forvaltningsmyndighedens kontrol, hvem der efterfølgende modtager oplysningerne, jf. betænkning 1516/2010 om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater m.v., s. 19. Forbeholdet om ”uberettiget” sigter på den baggrund særlig til situationer, hvor en videregivelse sker til en snæver kreds under særligt legitimerende omstændigheder, jf. for eksempler herpå nedenfor under pkt. 2.3-2.5. Af samme grund må det indgå i berettighedsvurderingen, om også modtagerne af oplysningerne er underlagt tavshedspligt med hensyn til de pågældende oplysninger.”

3. Der er ikke i lovgivningen fastsat generelle regler om spørgsmålet om berettigelsen af videregivelse af fortrolige oplysninger til Folketinget og dets udvalg.

Hvis der er tale om oplysninger, som er omfattet af den almindelige adgang til aktindsigt efter offentlighedsloven (og dermed vil skulle udleveres til enhver, der måtte anmode om det), vil en minister naturligvis kunne videregive oplysninger til Folketinget eller et af dets udvalg.

Det antages endvidere, at en minister normalt vil være berettiget til at videregive fortrolige oplysninger til Folketinget, hvis der er sagligt behov for det.

Der kan i den forbindelse henvises til John Vogter og Jens Erik Stausbøll ”Tavshedspligt over for Folketinget”, artikel trykt i Juristen (nr. 8/1990), side 359, hvor der bl.a. anføres følgende:

”På den baggrund må det utvivlsomt antages, at en offentlig myndighed i almindelighed uden at komme i konflikt med lovgivningens regler om tavshedspligt vil kunne videregive også fortrolige oplysninger til andre offentlige myndigheder, herunder Folketinget, idet videregivelsen ikke vil kunne anses for uberettiget, når oplysningerne videregives, fordi den anden myndighed har et sagligt behov for at få oplysningerne.”

Der kan endvidere henvises til Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (1. udgave 2013), side 766, hvor der bl.a. anføres følgende:

”Uden for de tilfælde, hvor der i lovgivningen er gennemført en særlig regulering af spørgsmålet, er retsstillingen mellem forvaltningen og Folketinget den, at der i almindelighed består en ret – men ikke en pligt – til at videregive oplysninger af fortrolig karakter, når oplysningerne efter ministerens skøn må antages at være af saglig betydning for Folketingets virksomhed. Det gælder både i relation til videregivelse af egen drift og med hensyn til videregivelse, der sker, fordi Folketinget eller et af dets udvalg anmoder om de pågældende oplysninger. Denne vidtgående videregivelsesadgang hænger sammen med, at det er Folketingets opgave at føre kontrol med ministrenes administration af lovgivningen. En minister må derfor i meget vidt omfang være berettiget til at videregive fortrolige oplysninger til f.eks. et folketingsudvalg, når det er nødvendigt med henblik på at besvare udvalgets spørgsmål, eller oplysningerne i øvrigt anses for relevante for udvalgets virksomhed.”

Om spørgsmålet om, hvilke oplysninger som bør videregives til Folketinget, anfører Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (1. udgave 2013), side 768, bl.a. følgende:

”I hvilket omfang forvaltningen – inden for de rammer, som straffeloven og persondataloven overlader forvaltningen – bør videregive fortrolige oplysninger til Folketinget, må afgøres på grundlag af en konkret afvejning fra område til område.[...]

Oplysninger, som er af særlig fortrolig karakter, og som efter deres indhold kun bør være tilgængelige for en stærkt begrænset personkreds, kan der også være grund til ikke i almindelighed at videregive til Folketingets stående udvalg. I stedet kan der fra område til område etableres en ordening, hvor oplysningerne videregives til f.eks. parlamentariske udvalg med ganske få medlemmer, som i øvrigt har en særlig indsigt i området.”

Om videregivelse af oplysninger af særlig fortrolig karakter anføres tilsvarende i John Vogter og Jens Erik Stausbøll, ”Tavshedspligt over for Folketinget”, artikel trykt i Juristen (nr. 8/1990), side 365:

”Oplysninger, som er af særlig fortrolig karakter, f.eks. oplysninger af betydning for statens sikkerhed, og som efter deres indhold kun bør være tilgængelige for en stærkt begrænset personkreds, kan der også være grund til ikke i almindelighed at videregive til Folketingets stående udvalg. I stedet kan der fra område til område etableres en ordening, hvor oplysningerne videregives til f.eks. parlamentariske udvalg med ganske få medlemmer, som i øvrigt har en særlig indsigt i området.”

Der kan tillige henvises til Folketingets Lovsekretariats notat af 14. december 2004 om ministres oplysningspligt i forhold til Folketinget (REU Alm. del – bilag 198, folketingsåret 2004-05 (2. samling)).

4. Justitsministeriet kan i forlængelse heraf oplyse, at oplysninger af væsentlig betydning for statens sikkerhed, herunder oplysninger der vedrører Politiets Efterretningstjenestes operationer og kilder mv., efter fast praksis ikke videregives til Folketingets stående udvalg.

Der kan i den forbindelse som eksempel henvises til ministeriets besvarelse af 23. september 2013 af spørgsmål nr. 68 (Alm. del) fra Indfødsretsudvalget, hvor det er anført, at Justitsministeriet ikke i praksis vil oversende oplysninger til Folketingets udvalg, hvis videregivelse af oplysningerne vil kunne skade Politiets Efterretningstjenestes arbejde.

Justitsministeriet skal endvidere i forlængelse heraf bemærke, at Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne (Folketingets Kontroludvalg) er etableret med det formål at have indseende med forsvarets og politiets efterretningstjenester.

Det er en forudsætning for, at Kontroludvalget kan varetage sit formål, at medlemmerne af udvalget kan blive orienteret om klassificerede forhold om bl.a. Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, som øvrige udvalg i Folketinget ikke har adgang til. Af samme grund følger det af kontroludvalgslovens § 5, at udvalgets medlemmer og sekretærer er forpligtet til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget.

Det bemærkes endvidere, at den tidligere justitsminister Morten Bødskov under samrådet den 10. december 2013 oplyste, at han var helt indstillet på, at Folketingets Kontroludvalg kunne få en nærmere orientering om det konkrete trusselsbillede, der forelå omkring besøget den 29. februar 2012.

5. I forhold til den konkrete sag, som omtales i spørgsmålet, kan Justitsministeriet henvise til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 83 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.